Nyomokban már korábban is jelentkezett, mindazonáltal a mélységesen hagyományellenes indíttatású és áthatottságú francia forradalomban (1789) lépett színre, mintegy robbanásszerű erővel az a törekvés, amely – az „egalizmus" téveszméjével karöltve – a nemzet *(natio)* fogalmát felhígította, s azzal hamisította meg, hogy mindenki nemes (a nemzethez tartozik), aki történetesen francia. Mindegy, hogy részt vesz-e a létrendi megvalósításban és az őseredeti állapot helyreállításában, vagy nem, a lényeg az, hogy francia. Súlyos nivelláció, vagyis egy szintre hozatal ment végbe, mégpedig – mint lenni szokott – a legalacsonyabb szintre hozatal. Ez a forradalmi és hagyományellenes „nacionalizmus" pedig már születéskor magában hordozta mostohagyermekét, a chauvinizmust („sovinizmust"), vagyis azt a pusztító téveszmét, amelynek jegyében mindenki más ellenséggé válik, aki nem az újdonsült módon értelmezett „nacionalitás" körébe tartozik, és aminek következtében a legborzalmasabb háborúk robbantak ki és folytak le az emberi nem történetében. A francia forradalommal összefüggésbe hozható modern nacionalizmusnak, ami járványszerűen terjedt szét egész Európában, tehát egyrészt már semmi köze nem volt a nemzet (mint nemesség) eredeti eszméjéhez, másrészt alapvetően sötét és okkult célja a tradicionális rend és struktúrák aláásása volt, főként az alacsonyrendű, romboló természetű tömegeknek a nemzet körébe való átmeneti „beemelése" révén. (Noha beemelés valójában soha nem történt, hanem éppen ellenkezőleg: mindennek és mindenkinek a pillanatnyilag létező legalacsonyabb szintre való azonnali, erőszakos lealacsonyítása és leszállítása zajlott.)

A világfelforgatás erői azonban nem álltak meg az országok határainál. Mivel a nivelláció, az

---

Frithjof Schuon

PATRIOTIZMUS ÉS NACIONALIZMUS

Két részlet

Egy nemzet szakrális jellege nyilvánvalóan nem a nép szentségétől függ, hanem vezetőinek tradicionális épségétől. Egy világi állam és egy „Szent Föld" közé lehetetlen egyenlőségjelet tenni, pontosan a modern civilizáció megvallottan „semleges" és ezáltal heterogén és profán jellege miatt. Két bálvány is létezik, ami összeegyeztethetetlen egy nemzet szakrális jellegével: az egyik a civilizacionizmus, a másik a nacionalizmus. Az első, amely „pogány" és a szó szoros értelmében világias, a prométheuszizmus előretöréséből, vagyis a reneszánszból származik, a második pedig a francia forradalomból, ami ugyancsak egyfajta reneszánsz volt, ráadásul vulgáris és plebejus értelemben. Nos, éppen e kettő, a „civilizáció" és a „haza" az a két keret, amire nem kevés ember a hagyomány nevében tart igényt, anélkül, hogy belátná, ez két súlyos ellentmondást is hordoz: egyrészt – és ez a lényeg – a vallás szakrális természetű, s mint ilyen nem helyettesíthető teljesen profán ideológiákkal és intézményekkel; másrészt a „civilizáció" lényegében objektív szeretne lenni, miután racionalista és tudományos, ám a nacionalista és rasszista „haza" ezzel szemben definíció szerint szubjektív, miután a szcientizmus és a romanticizmus képmutató keveréke.

egy szintre hozatal, rombolóerejét tekintve kiválóan bevált egy adott társadalom helyi keretein belül, ezt mintegy magasabb hatványra emelték, s megszületett az immár „határtalan" *internacionalizmus*. Esetében immáron az egyetlen kritérium az lett, hogy a rombolásban mindenki „velünk van", aki két lábon jár vagy „ember", s mivel ebben az álkövetelményben számbelileg a legtöbben ismertek magukra, iszonyatos fölény jött létre a normalitást megőrizni szándékozókkal és hivatottakkal szemben: a „világ proletárjai" egyesültek… Ezeket a legsötétebb tendenciákat és folyamatokat érzékelve, bizonyos erők megelégelték az *inter*nacionalizáció végzetes folyamatait, s ezek megállítása végett ismét a nacionalizmushoz nyúltak: de immáron némileg más előjellel. Az internacionalizmus és a világkommunizmus megállítását zászlajára tűző, elsősorban a 20. század első felére megerősödő szélsőjobboldali nacionalizmusok (mint többnyire nemzetiszocializmusok) szerepe ebben az összefüggésben kétségtelenül pozitív és konzerváló jellegű volt, noha más vonásaik továbbra is erősen hagyományellenes jellegzetességeket mutattak, de amelyek részletes elemzésébe e helyütt nem mélyedhetünk bele.

Mindezen vázlatos történeti, eszmetörténeti áttekintést követően világossá válhat előttünk a nemzet fogalmának adandó jelenkori tartalom, amit legitim módon kizárólag a hagyományos alapelvekkel összhangban, azokból mintegy levezetett módon tehetünk meg. Bármennyire is szeretnék némelyek – modern hagyományellenes téveszméktől megfertőzve, amilyen például a hangzatos „egalizmus" – a lehető „legszélesebb társadalmi alapokra" helyezni a „nemzet eszméjét", ez nemcsak képtelenség, de lehetetlen is, és elgondolásaik tarthatatlanságát maga a gyakor-

---

✣

A profán hazafiság szemérmetlen keverése a vallással olyan fényűzés, ami annál hasznavehetetlenebb, minél inkább felcseréli magát a normális hazafiságra, és annál veszedelmesebb, minél végzetesebben veszélyezteti a vallás tekintélyét. Itt tulajdonképpen két vallás zavaros keveredéséről van szó, ahol az egyik igaz, a másik hamis, és ez részben kétségtelen magyarázatul szolgál e tekintetben a Menny visszahúzódására, ami egy hagyomány által érhető el, melyet azonban saját örökösei ekkorra különböző utakon elárultak. A nacionalista vagy „jakobinus" hazafiság értelmében a szülőföld soha nem követ el bűnt, és semmi sem bűn, amit a szülőföld nevében követnek el; sőt ha rosszul működik, az olyan bűn, amit ezért a szemére vetnek. A szülőföld–nemzet transzcendens értékre emelkedik, miközben mások hazafias érzületét lábbal lehet tiporni, ám ugyanazoktól elvárnánk a folttalan „lojalitást". A soviniszta hazafiak tévedése nem abban áll, hogy tudatában vannak országuk valódi értékének, hanem abban, hogy vakok – politikai és szentimentális érdeklődésüknek megfelelően – bizonyos más országok hasonló értékei iránt, sőt más népek elemi jogai vonatkozásában is, holott a nevezett hazafiak ugyanezen jogokat egyetemes törvény rangjára emelik és az élet alapelvének teszik meg. Mindez az „önrendelkezés" nevében kötött úgynevezett „békeegyezményeket" juttatja eszünkbe, amelyek a régi elnyomásokat újakra cserélik, ráadásul ezzel egyidőben fenntartják mindazokat a múltbeli alárendelődéseket, amelyek az aláírók egyikének sem okoznak kényelmetlenséget.

La Transfiguration de l'Homme (1995). A vallási érzés bitorlásai című fejezet. Ford. B. T. I.